

การวิเคราะห์องค์ประกอบของการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัว ในพื้นที่ตั้งจังหวัดน่าน

วรรณชลิ โนริยา *

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจ และองค์ประกอบเชิงยืนยันในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในพื้นที่ตั้งจังหวัดน่าน ผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษาทั้งหมด จำนวน 420 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ โดยมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบ ผลการวิจัยพบว่า พบว่า ประชาชนในพื้นที่ตั้งจังหวัดน่านยังมีความรู้ ความเข้าใจต่อความเป็นพลเมือง ที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตยในระดับต่ำ (Mean = 12.00) ในส่วนของการศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันของกระบวนการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในพื้นที่ตั้งจังหวัดน่าน พบว่า ค่าสถิติของไคแควร์-ไมเยอร์-โอลกิน (KMO) มีค่าเท่ากับ .957 แสดงว่าข้อมูลทั้งหมดและตัวแปรต่างๆ ที่ศึกษาครั้งนี้มีความสัมพันธ์กันดีมาก สามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้ และจากค่าสถิติของบาร์ทเลทท์ พบว่า ค่าสถิติไค-สแควร์ ที่ใช้ในการทดสอบมีนัยสำคัญเท่ากับ 36940.688 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่า เมตริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่นำมาศึกษาครั้งนี้มีความสัมพันธ์กัน ข้อเสนอแนะในการวิจัย หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องควรสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการยอมรับความแตกต่างและคำนึงถึงความเสมอภาคในสังคม การมีอิสระและพึ่งตนเองได้ ในฐานะที่เป็นพลเมืองที่ตื่นตัว ในระดับปัจเจกบุคคล รวมทั้งการช่วยพัฒนาการเมืองเวทีโลกได้ และการมีอิสระและพึ่งตนเองได้ ในฐานะที่เป็นพลเมืองที่อาศัยอยู่ในชุมชน นอกจากนี้สามารถนำแบบวัดนี้วัดซ้ำอีกรอบ เพื่อจะได้ทราบว่าพื้นที่มีองค์ประกอบของการส่งเสริมการเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตยครบหรือไม่ หรือนำไปใช้กับพื้นที่อื่นๆ ในพื้นที่เขตภาคเหนือหรือที่มีบริบทใกล้เคียงกับพื้นที่ตั้งจังหวัดน่านจะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการที่จะส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวทุกระดับได้

คำสำคัญ : ความรู้ / ความเข้าใจ / องค์ประกอบเชิงยืนยันในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัว / ระบอบประชาธิปไตย

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Factor Analysis on Strengthening Active Citizenship in Democratic in Nan Province

Wanchalee Noriya *

Abstract

The objectives of this research were to study knowledge, understanding and confirmatory factors of strengthening awareness of democratic citizenship of the population in Nan Province. The researchers used the sample in a total of 420 people and accidental sampling for randomly selecting the population. The questionnaire was used as an research instrument. The data was analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation and factor analysis. The findings indicated that the population in Nan Province had knowledge and understanding in awareness of democratic citizenship at a low level (Mean = 12.00). The study of confirmatory factors of strengthening awareness of democratic citizenship of the population in Nan Province found that Kaiser – Meyer - Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) was equal to 0.957. This indicated that all the data and variables in this study had a good relationship that can be used for analysis of the factors. In addition, the Bartlett's Test was equal to 36940.688 with a statistical significance level of 0.001. This indicated that the correlation matrix of the variables used in this study was interrelated. Suggestions for this research: The relevance agencies or organizations should pay attention to developing knowledge and understanding in acceptance of differences and consideration of social equality with independence and self-reliance as citizens who are aware in an individual level. Also, they should be able to develop the world's political stage with independence and self-reliance as citizens who are living in the community. Moreover, this test can be repeated again in order to find out the areas which have the complete factors of strengthening awareness of democratic citizenship, other areas in Northern Provinces, or other areas with similar contexts to Nan Province to be used as a primary information for strengthening awareness of democratic citizenship at all levels.

Keywords: Knowledge / Understanding / Confirmatory Factor / Strengthening Awareness of Democratic Citizenship

ความสำคัญของปัญหาในการวิจัย

ปัจจุบันสังคมไทยกำลังเจริญเติบโตในทุกด้าน หากแต่ในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยแก้ไขปัญหาวิกฤตในหลายเรื่องได้ช้า และไม่สำเร็จนั้น เป็นเพราะยังมิได้มีการหยิบยกปัญหาวิกฤตทางด้านความเป็นพลเมืองและการรักษาสิทธิ การรู้หน้าที่ในฐานะความเป็นพลเมืองขึ้นมาแก้ไขทั้ง ๆ ที่เป็นหัวใจสำคัญในการแก้ไขวิกฤตการณ์ในทุกๆเรื่อง ทั้งนี้ปัญหาที่ประเทศไทยกำลังประสบในช่วงหลายปีที่ผ่านมา คือ การถกเถียงเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตยของประเทศ

* *Asst.Prof., Faculty of Social Sciences And Humanities, Mahidol University.*

ประชาธิปไตยจึงไม่อาจประสบความสำเร็จได้ เพียงเพราะมีรัฐธรรมนูญที่ดีเท่านั้น แต่ประชาชนจะต้องพัฒนาไปสู่การเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือมีสมาชิกของสังคมที่ใช้สิทธิเสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบ เคารพสิทธิผู้อื่นเคารพความแตกต่าง เคารพกติกา ประชาธิปไตยจึงจะประสบความสำเร็จได้

ความเป็นพลเมือง (Citizenship) หมายถึง ฐานะของความเป็นพลเมือง (Citizen) ที่เป็นสมาชิกของชุมชนทางการเมืองหรือรัฐ มีสิทธิและความรับผิดชอบที่ถูกระบุโดยกฎหมาย ในฐานะที่เป็นพลเมือง มีการแสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมภายใต้กฎหมาย กฎเกณฑ์ทางสังคมและศีลธรรม การศึกษาความเป็นพลเมืองเป็นกระบวนการ ช่วยให้เยาวชนเรียนรู้ถึงการเป็นพลเมืองที่มี ความรับผิดชอบ มีความรู้และแสดงออกถึงความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัว (Active citizenship) ดังนั้นการศึกษาวิชาความเป็นพลเมือง (Civic education) ถือเป็นวิชาที่มีความสำคัญมาก หากมีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาวิชาให้เข้ากับความต้องการของแต่ละท้องถิ่น วิชาความเป็นพลเมืองไม่เพียงแต่ช่วยสร้างความเข้าใจในหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตยให้กับเยาวชนเท่านั้นแต่ยังช่วยเพิ่มคุณค่าวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยด้วยถ้าปลูกฝังให้เยาวชนตระหนักถึงทั้งสิทธิและความรับผิดชอบที่พลเมืองพึงมีตั้งแต่เริ่มเข้าสู่ระบบการศึกษาขั้นต้น การจัดการศึกษาวิชาความเป็นพลเมืองสามารถศึกษาได้ทั้งรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ ที่บ้าน ในสังคมชุมชนที่อาศัยอยู่ และรูปแบบที่เป็นทางการ ได้แก่ โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย และที่ทำงานหลักของการศึกษาวิชาความเป็นพลเมืองได้มาจากธรรมชาติของหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตยที่ต้องการพลเมืองที่กระตือรือร้น มีความรู้และปรารถนาที่จะแสดงความรับผิดชอบต่อตัวเอง ครอบครัวและชุมชน หลักการเหล่านี้ช่วยเติมเต็มความสมบูรณ์ในกระบวนการทางการเมือง การศึกษาความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชน จะช่วยให้เยาวชนมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น ประสบความสำเร็จในการจัดการความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ในชีวิตได้อย่างรอบคอบกล้าคัดค้านสิ่งที่ตนไม่เห็นด้วย มีการแสดงออก ในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้นในชีวิตตัวเอง ทั้งการแสดงออกในโรงเรียน ชุมชนของตนและเตรียมพร้อมก้าวสู่สังคมที่ใหญ่ขึ้นในอนาคต (Nosko & Széger, 2013)

การที่ประชาชนให้ความสำคัญกับความเป็นพลเมือง ตลอดจนการรักษาสิทธิต่าง ๆ ตามหลักสิทธิมนุษยชน เช่น สิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สิทธิทางสังคม สิทธิทางวัฒนธรรม แสดงให้เห็นว่ามีความเป็นพลเมือง การเป็นพลเมืองที่ดีจะต้องมีคุณธรรมร่วมด้วย ซึ่งในปัจจุบันถ้าพูดถึงคำว่า “พลเมือง” (Citizen) และ “ความเป็นพลเมือง” (Citizenship) สองคำนี้มีความหมายในด้านบวก หลายๆ อย่าง ในประเทศไทยมีการวางหลักการพื้นฐานเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน รวมถึงการสนับสนุนการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวอย่างเป็น

รูปธรรมผ่านรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 หมวดที่ 3 ดังนั้นการรวมตัวกันของพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น ความต้องการ รวมทั้งร่วมกันในการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาของชุมชนได้เป็นอย่างดี (PWC, 2013) ซึ่งจากความแตกต่างในบริบทและวิถีชีวิตทำให้ประชาชนแต่ละกลุ่มมีความรู้ความเข้าใจและการแสดงออกในฐานะของพลเมืองแตกต่างกันไป ซึ่งสะท้อนจากปัญหาเรื้อรังเกี่ยวกับการแสดงออกของความเป็นประชาธิปไตยในรูปแบบที่แตกต่างกันไป

ในพื้นที่จังหวัดน่านที่มีความโดดเด่นในการเสริมสร้างและสนับสนุนประชาชนให้มีความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อสามารถรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งได้มีการเสริมสร้างความตื่นตัวให้ประชาชนทุกช่วงวัย ให้ทุกคนในจังหวัดได้เห็นความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น ให้มาช่วยกันคิด ช่วยกันแก้ปัญหาร่วมกัน ความเป็นหนึ่งเดียวกันที่สำคัญยังปลูกฝังให้มีความสำนึกรักบ้านเกิดของตนเอง โดยมีการจัดโครงการ ถึง 18 โครงการ อาทิ โครงการพลังสร้างสรรค์ ละอ่อนน่าน ฮักบ้านเกิด เป็นต้น นอกจากนั้นจะมีโครงการที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญา ประเพณีมาเสริมสร้างและมีการสร้างเครือข่ายเพื่อเป็นภาคีเครือข่ายในการพัฒนาและเสริมสร้างการเป็นพลเมืองที่ตื่นตัว(Active Citizen) ในการพัฒนาเยาวชนอีกด้วย ทั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากประชาชนทุกพื้นที่ในจังหวัดที่ร่วมมือร่วมแรง ในการทำกิจกรรมต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงเป็นจังหวัดที่น่าสนใจและเลือกเป็นกลุ่มพื้นที่ตัวอย่างในการที่จะเป็นต้นแบบในการวิจัย โดยมุ่งศึกษาความรู้ ความเข้าใจ วิเคราะห์องค์ประกอบของการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตยในแต่ละช่วงวัย

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจ ของประชาชนในพื้นที่ตั้งจังหวัดน่านต่อความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตย
- 2) เพื่อศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในพื้นที่ตั้งจังหวัดน่าน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัว และวิเคราะห์องค์ประกอบในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัว ในพื้นที่ตั้งจังหวัดน่าน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชาชนทั่วไป ของพื้นที่ จังหวัดน่าน จำนวน 479,518 คน (ประชากรตั้งแต่อายุ 15 ปีขึ้นไป) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่าง จากประชากรทั้งหมด ผู้วิจัยได้ใช้สูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane, 1973) และกำหนดขอบเขต ความคลาดเคลื่อน 0.05 ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษาทั้งหมด จำนวน 400 คน ซึ่งมีการเก็บ ข้อมูลจริง จำนวน 420 คนและใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อสุ่ม เลือกรายชื่อบุคคลดังกล่าว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามปลายปิดประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบวัดความรู้ ความเข้าใจต่อความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบ ประชาธิปไตย

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อองค์ประกอบในการเสริมสร้างความ เป็นพลเมืองที่ตื่นตัวของพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยทดสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบ หลังจากนั้นผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ความ สอดคล้องโดยใช้ค่า IOC ซึ่งผลการทดสอบพบว่าค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.66-1.00 ทุกข้อคำถาม นอกจากนี้ได้ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน จำนวน 30 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha Cronbach Method) ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา .988

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากคณะสังคมศาสตร์และ มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลไปติดต่อกับกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บกับประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ในการ ตอบ

ขั้นตอนที่ 4 เมื่อตรวจสอบเสร็จแล้ว นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาทำการลงรหัสเพื่อนำไปวิเคราะห์เพื่อนำไปวิเคราะห์และประมวลผลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

ผู้วิจัยใช้สถิติบรรยาย (Descriptive Analysis) โดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการสรุปความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง นอกจากนั้นผู้วิจัยยังใช้สถิติ อ้างอิง (Inferential Statistic) โดยใช้การวิเคราะห์ Confirmatory Factor Analysis ผ่านโปรแกรม LISREL เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตาม ระบอบประชาธิปไตย

การอภิปรายผลการวิจัย

1) การศึกษาความรู้ ความเข้าใจ ของประชาชนในจังหว้านานต่อความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัว ตามระบอบประชาธิปไตย

ในการศึกษาความรู้ความเข้าใจของประชาชนในจังหว้านานต่อความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัว ตามระบอบประชาธิปไตย ได้มีการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของพลเมืองของนักวิชาการ ทั้งในและต่างประเทศ ได้แก่ Joel Westheimer Joseph Kahne วรากรณ์ สามโกเศศ วลัย พานิช วิจัย ภูโยชิน และคณะ ปริญญา เทวานฤมิตรกุล สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา Cogan and Derricott Pitayanuwat /Barber /Fadel สุมน อมรวิวัฒน์ ไกรยุทธ ชีรตยานันท์ และสำนักงานเลขาธิการสภา ผู้แทนราษฎร และนำมาสังเคราะห์เป็นทั้งแนวทางในการวัดความรู้ ความเข้าใจของประชาชนต่อ ความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งผลการศึกษาพบว่า

ตารางที่ 1 ความรู้ ความเข้าใจ ของประชาชนในพื้นที่ตั้งจังหวัดน่านต่อความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัว ตามระบอบประชาธิปไตย (n = 420)

ความรู้ ความเข้าใจต่อความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตย	จำนวน ผู้ตอบ ถูก	ร้อยละ
1. สิ่งที่พลเมืองไม่พึงกระทำ เช่น การบีบแตรรถใส่กลุ่มผู้ชุมนุมที่ชุมนุมอยู่ในท้อง สนามหลวง การสูบบุหรี่ในสวนสาธารณะ เมื่อมองแล้วว่าไม่มีผู้ใดอยู่ใกล้ และการเรียกรถ แท็กซี่ในที่ห้ามจอด เป็นต้น	342	81.4
2. การดำเนินนโยบายของรัฐบาลชุดต่างๆ ใช้เงินจากภาษีอากรและรายได้อื่นๆ ที่จัดเก็บจาก ประชาชน	338	80.5
3. ประชาชนเป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในระบอบประชาธิปไตย	256	61.0

ความรู้ ความเข้าใจต่อความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตย	จำนวนผู้ตอบ ถูก	ร้อยละ
4. การกระทำที่ถูกต้องตามหลักการประชาธิปไตย เช่น การให้บริการลูกค้าทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน การลงชื่อเข้าร่วมถอดถอน สส. ที่ทำการทุจริต การยอมรับการปกครองภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ เป็นต้น	287	68.3
5. การนอนหลับทับสิทธิ์เป็นพฤติกรรมของพลเมืองที่ขัดขวางการพัฒนาทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย	169	40.2
6. การมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น เช่น การเข้าชื่อเสนอดูดอนนายกเทศมนตรี	141	33.6
7. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับนานาชาติ เช่น การติดตามข่าวสารกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเมืองของประเทศต่างๆ เป็นต้น	236	56.2
8. การมีส่วนร่วมทางการเมือง/เศรษฐกิจสังคมในระดับนานาชาติ เช่น การวิพากษ์ถึงนโยบายการกีดกันทางเศรษฐกิจของสหภาพยุโรป เป็นต้น	119	28.3
9. การช่วยพัฒนาการเมืองในเวทีโลกได้ เช่น การเข้าไปมีส่วนร่วมในการประท้วงอย่างสันติเพื่อยุติความรุนแรงทางการเมืองของประเทศในตะวันออกกลาง การติดตามข่าวสารกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเมืองของประเทศต่างๆ หรือการวิพากษ์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับทุจริตของนักการเมืองของประเทศต่างๆ เป็นต้น	90	21.4
10. พฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อตนเอง เช่น การทำงานที่ตนเองรับผิดชอบตรงตามเวลาที่กำหนด เป็นต้น	241	57.4
11. การมีจิตสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ การมีความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี การณรงค์เพื่อกระตุ้นให้เกิดความตระหนักถึงปัญหาต่างๆ ในชุมชน เป็นต้น	128	30.5
12. การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในฐานะพลเมืองของโลก เช่น การเข้าร่วมงานสัมมนา/ การประชุมระดับนานาชาติต่างๆ การอ่านหนังสือเพื่อรับรู้ความเป็นไปของโลกอยู่เสมอ การลงเรียนในหลักสูตรที่พัฒนาทักษะการทำงานในระดับสากล เป็นต้น	181	43.1
13. การมีจิตสำนึกสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะพลเมืองของโลก เช่น การมุ่งมั่นทำงานเพื่อผลการปฏิบัติที่ดีถึงแม้ทำงานในบริษัทข้ามชาติ การมอบส่วนลดพิเศษ	202	48.1

ความรู้ ความเข้าใจต่อความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตย	จำนวนผู้ตอบ ถูก	ร้อยละ
ค่าโรงแรมให้แก่หน่วยงานราชการทั้งไทยและต่างประเทศอย่างเท่าเทียมกัน การปฏิเสธเข้าทำงานในบริษัทค้าแรงงานข้ามชาติ ถึงแม้จะได้รับค่าตอบแทนสูง เป็นต้น		
14. การดำเนินธุรกิจด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะพลเมืองของโลก เช่น ความพยายามในการผลิตสินค้าทุกประเภทโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เป็นต้น	165	39.3
15. การมีจิตสำนึกสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะพลเมืองของโลก เช่น การใช้พลังงานทางเลือกทุกรูปแบบ การสนับสนุนตราสินค้าทั้งที่ผลิตในไทยและต่างประเทศที่การต่อต้านการใช้แรงงานเด็ก การสนับสนุนสินค้าที่ผลิตโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เป็นต้น	131	31.2
16. การยอมรับความแตกต่างและคำนึงถึงความเสมอภาคในสังคม ในระดับปัจเจกบุคคล เช่น การค้นหาและบอกถึงสิ่งที่ไม่ได้รับความยุติธรรมในชุมชน การเคารพและให้คุณค่ากับความหลากหลายในสังคม การให้การยอมรับ ในความรู้ ทักษะและความสามารถและ เคารพความแตกต่างของตนเองและผู้อื่น เป็นต้น	86	20.5
17. การยอมรับความแตกต่างและคำนึงถึงความเสมอภาคในสังคม เช่น การค้นหา และบอกถึงสิ่งที่ไม่ได้รับความยุติธรรมในชุมชน การสนับสนุนนโยบายลดช่องว่างของความไม่เท่าเทียมในชุมชนการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งและหาข้อยุติของปัญหาในชุมชนด้วยการอภิปราย การแลกเปลี่ยนความเห็นอย่างสุภาพและเท่าเทียมกัน เป็นต้น	195	46.4
18. สิ่งใดที่ควรกระทำในฐานะพลเมืองไทย เช่น เห็นบทสัมภาษณ์บุคคลที่เราไม่ชอบแต่อ่านต่อจนจบเพื่ออยากรู้ว่าเขาคิดอย่างไร เป็นต้น	218	51.9
19. การยอมรับความแตกต่างในสังคมในฐานะพลเมืองของโลก เช่น การรับชาวต่างชาติเข้าทำงาน ด้วยเงื่อนไขการทำงานที่เป็นธรรม เป็นต้น	247	58.8
20. การสร้างความเสมอภาคในฐานะพลเมืองของโลก เช่น การเตรียมสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการละหมาดให้แก่ชาวมุสลิมที่นับถือศาสนาอิสลามในบริษัท เป็นต้น	215	51.2

ความรู้ ความเข้าใจต่อความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตย	จำนวนผู้ตอบ ถูก	ร้อยละ
21. การเข้าไปมีส่วนร่วมลดความเหลื่อมล้ำ: ในสังคมโลกในฐานะพลเมืองของโลก เช่น การบริจาคเงินสนับสนุนการศึกษาแก่เด็กยากไร้ทั่วโลก การเข้าร่วมองค์กรระดับโลกที่ขับเคลื่อนการต่อต้านการทารุณสัตว์ (PETA) การอ่านหนังสือภาษาอังกฤษเพื่อบันทึกเสียงส่งไปให้คนตาบอดที่ต่างประเทศฟัง	225	53.6
22. การมีอิสระและพึ่งตนเองได้ ในฐานะที่เป็นพลเมืองที่ตื่นตัวในระดับปัจเจกบุคคล เช่น พัฒนาตัวเองสม่ำเสมอ สามารถแก้ไขปัญหาที่ตนเองประสบได้เป็นอย่างดี การแสดงความคิดเห็น ถึงข้อดี ข้อด้อย ของการเผาป่า กับเพื่อนๆ การมีความสามารถในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี เป็นต้น	88	21.0
23. การมีอิสระและพึ่งตนเองได้ ในฐานะที่เป็นพลเมืองที่อาศัยอยู่ในชุมชน เช่น การรวมกำลังของคนในชุมชนเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง การกำกับดูแล และสนับสนุนช่วยเหลือท้องถิ่นอย่างเต็มที่ เมื่อท้องถิ่นเข้ามาช่วยแก้ปัญหาในพื้นที่ การมีเครือข่ายเชื่อมโยงในชุมชน เป็นต้น	97	23.1
24. พลเมืองควรตัดสินใจเลือกผู้แทนราษฎรโดยพิจารณาเลือกนักการเมืองที่มีประวัติขาวสะอาดไม่พัวพันทุจริตและพรรคนำเสนอนโยบายที่ยั่งยืน	213	50.7
25. การกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ในฐานะพลเมืองของโลก เช่น การเข้าร่วมยื่นหนังสือที่สถานทูต กรณีให้ที่พักพิงแก่ผู้ต้องหาวไทยที่ถูกออกหมายจับในคดีความผิดตามกฎหมายอาญาต่างๆ เป็นต้น	232	55.2
26. การร่วมกิจกรรมในฐานะพลเมืองของโลก เช่น การเข้าร่วมในการประชุมสมัชชาเพื่อลดโลกร้อน การเป็นสมาชิกองค์กรพิทักษ์สัตว์ (PETA) การเข้าร่วมกิจกรรมสัญลักษณ์ริบบิ้นสีขาว (White Ribbon) เพื่อแสดงถึงการร่วมต่อต้านการใช้ความรุนแรงต่อสตรี เป็นต้น	197	46.9

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยความรู้ ความเข้าใจ ของประชาชนในพื้นที่ตั้งจังหวัดน่านต่อความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตย

ความรู้ ความเข้าใจต่อความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตย	Mean	SD	การแปลผล
ประชาชนในพื้นที่ตั้งจังหวัดน่าน	12.00	4.60	ต่ำ

(การแปลผลค่าเฉลี่ย <15.34 มีความรู้ ความเข้าใจในระดับต่ำ/ 15.35-17.94 มีความรู้ ความเข้าใจในระดับปานกลาง/ 17.95-20.54 มีความรู้ ความเข้าใจในระดับสูง/ 20.55 ขึ้นไปมีความรู้ ความเข้าใจในระดับสูงที่สุด)

จากการศึกษาความรู้ ความเข้าใจ ของประชาชนในพื้นที่ตั้งจังหวัดน่านต่อความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนทุกช่วงวัย ซึ่งมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่ตั้งจังหวัดน่าน จำนวน 420 คน พบว่า ประชาชนในพื้นที่ตั้งจังหวัดน่านยังมีความรู้ ความเข้าใจต่อความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตยในระดับต่ำ (Mean = 12.00) (ดังตารางที่ 1) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประชาชนในพื้นที่ตั้งจังหวัดน่านมีประเด็นความรู้ ความเข้าใจต่อความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตยเป็นจำนวนมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ สิ่งที่พลเมืองไม่พึงกระทำ เช่น การบีบแตรรถใส่กลุ่มผู้ชุมนุมที่ชุมนุมอยู่ในท้องสนามหลวง การสูบบุหรี่ในสวนสาธารณะ เมื่อมองแล้วว่ามีผู้ใดอยู่ใกล้ และการเรียกรถแท็กซี่ในที่ห้ามจอด เป็นต้น คิดเป็น ร้อยละ 81.4 รองลงมา คือ การดำเนินนโยบายของรัฐบาลชุดต่างๆ ใช้เงินจากภาษีอากรและรายได้อื่นๆ ที่จัดเก็บจากประชาชน คิดเป็นร้อยละ 80.5 และการกระทำที่ถูกต้องตามหลักการประชาธิปไตย เช่น การให้บริการลูกค้าทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน การลงชื่อเข้าร่วมถอดถอน สส. ที่ทำการทุจริต การยอมรับการปกครองภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 68.3 ตามลำดับ

ที่พบผลเช่นนี้ เนื่องจากในมุมมองของประชาชนไทยยังมองประเด็นเรื่องความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวเฉพาะเพียงแต่ในระดับปัจเจกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตนเอง และมองเฉพาะเรื่องการเมือง และสิทธิของตนเองในฐานะพลเมืองเท่านั้น เช่น การไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น การจ่ายภาษีเพื่อพัฒนาประเทศและประชาธิปไตย เป็นต้น หากแต่แท้จริงแล้วความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวเป็นสิ่งที่แฝงอยู่ในทุกมิติของการดำเนินชีวิตของบุคคล และสามารถจำแนกเป็นทั้งระดับปัจเจกบุคคล ระดับชุมชน ระดับประเทศและระดับนานาชาติ แต่ประชาชนไทยยังไม่มีมีความรู้ความเข้าใจไปถึงในระดับที่กว้างกว่าตนเอง ยังไม่เข้าใจถึงความเสมอภาคและเท่าเทียมกันของสมาชิก รวมถึงการมีส่วนร่วมกับชุมชนและสังคมตามหลักของความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัว เมื่อเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจต่อความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตยกับแนวคิด

ทฤษฎีต่างๆ เช่น ฤาษฏา เทพยาคุล (2554) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความเป็นพลเมือง (Citizenship) ว่าเป็นฐานะของความเป็นสมาชิกของชุมชนทางการเมืองหรือรัฐมีสิทธิและความรับผิดชอบ ที่ถูกกำหนดโดยกฎหมายในฐานะที่เป็นพลเมืองมีการแสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจสาธารณะภายใต้ กฎหมายกฎเกณฑ์ทางสังคมและศีลธรรม และสอดคล้องกับอเนก เหล่าธรรมทัศน์ (2543) ที่มองว่าพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยนอกจากเสียภาษีและปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมืองแล้วยังต้องมีอำนาจและบทบาททางการเมือง คือ อย่างน้อยมีสิทธิไปเลือกตั้ง แต่ยิ่งไปกว่านั้นคือ มีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นต่างๆ ต่อทางการเมือง ทั้งยังมีสิทธิเข้าไปร่วมในการทำกิจต่างๆ เพื่อส่วนร่วมไปกับรัฐด้วย พลเมืองจึงมีความแตกต่างจากราษฎรที่เป็นฝ่ายรับกฎหมายนโยบายและกิจการของรัฐตามที่ตนเองเห็นพ้องต้องกัน ราษฎรที่คตินั้นเป็นฝ่ายรับและว่านอนสอนง่าย ส่วนพลเมืองที่ดีนั้นต้องเป็นฝ่ายรุกได้ และต้องไม่เฉื่อยเนือย ต้องเป็นคนที่ยากมีส่วนร่วมอยากเข้าช่วยและสามารถทำการต่างๆ แทนรัฐได้มากพอควร มีสิทธิมีเสียง และมีส่วนร่วมในบ้านเมือง และยังสอดคล้องกับสมพร ไร่บางยาง (2546) ที่มองว่าความเป็นพลเมืองต้องมีขยายขอบเขตความสนใจไปยังปัญหาของชุมชนท้องถิ่น การมีจิตสาธารณะมีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และยอมเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นและส่วนรวม มีบทบาทหน้าที่ทำงานในชุมชน ใช้ความคิดเห็นร่วมกันในการจัดการปัญหาโดยยึดถือหลักความเสมอภาค เป็นต้น จะเห็นได้ถึงช่องว่างของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวของประชาชนในพื้นที่จังหวัดน่านว่ายังมีค่อนข้างมาก

ในประเด็นที่ประชาชนในพื้นที่จังหวัดน่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวในระดับต่ำนั้น ส่วนหนึ่งมาจากการที่ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีการยุติการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองในการศึกษาในระบบโรงเรียน จนกระทั่งในหลายปีที่ผ่านมาซึ่งประเทศไทยประสบกับวิกฤตการณ์ทางการเมืองอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ กระทรวงศึกษาธิการหันมาทบทวนถึงการบรรจุวิชาประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมืองกลับเข้าไปในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ โดยในการประชุมผู้บริหารองค์กรหลักกระทรวงศึกษาธิการ ครั้งที่ 19/2557 เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2557 และอีกส่วนหนึ่งมาจากการปัญหาด้านการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง ซึ่งสถาบันนโยบายศึกษา (2548) ได้นำเสนอถึงสถานภาพและความเป็นมาของการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในประเทศไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 เป็นสังคมประชาธิปไตยเริ่มแรก การสอนพลเมืองศึกษา รัฐเป็นผู้กำหนด ต่อมา ในยุคประชาธิปไตยเบ่งบาน หลักสูตรพลเมืองศึกษา เน้นไปที่การออกแบบหลักสูตรการศึกษาเพื่อชีวิต ภายหลัง พ.ศ. 2520 เน้นไปที่เอกลักษณ์ วัฒนธรรมและความมั่นคงของชาติ ภายหลังหลังรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 อุดมการณ์ประชาธิปไตยเติบโต พลเมืองศึกษาเน้นให้สร้างพลเมืองที่มีเหตุมีผล มองโลกในแง่ดี มีส่วนร่วมในการสร้างสังคมเข้มแข็ง

หลักสูตรไปผสานกับกระแสโลกาภิวัตน์ เน้นไปในเรื่องธรรมาภิบาล ซึ่งก็ยังคงมีสาระการสอนหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมในหลักสูตรการศึกษา เช่นเดียวกับยุคก่อนๆ เพียงแต่ เน้นเกี่ยวกับประชาธิปไตยมากขึ้น อย่างไรก็ตามการที่จะให้หลักสูตรพลเมืองศึกษา เป็นเครื่องมือในการสร้างพลเมืองที่ดีให้กับสังคม โดยเน้นเรื่องประชาธิปไตยนั้นจะต้องเข้าใจในจุดอ่อน จุดแข็งของประชาธิปไตยเบื้องต้นด้วยคือ วัฒนธรรมประชาธิปไตย ซึ่งเป็นวิถีชีวิต อย่างไรก็ตามหลักสูตรพลเมืองศึกษาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน หน่วยงานที่มีส่วนสำคัญในการดำเนินงานให้หลักสูตรการเรียนการสอนพลเมืองศึกษาบรรลุผล คือ โรงเรียน และสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งการดำเนินการยังขาดการประเมินผลและบูรณาการร่วมกัน ขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการออกแบบให้กับสถาบันการศึกษานำไปปฏิบัติอย่างเป็นมาตรฐาน ขาดการบูรณาการกับองค์กรอื่น ๆ แบบเป็นสหวิทยาการ เช่น กกต. กระทรวงมหาดไทย เป็นต้น ซึ่งควรมีทั้งหลักสูตร ในระบบกับนอกระบบโรงเรียน อีกทั้งวิธีการเรียนการสอนและกิจกรรมด้านพลเมืองศึกษานั้นการบรรยายมากกว่าการสร้างทักษะด้านการคิดเป็น และตระหนักในสิทธิเสรีภาพ และความรับผิดชอบ ซึ่งทางออกสำหรับการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง การอาศัยบุคลากรที่มาจากทุกภาคส่วน ที่มีประสบการณ์ ความรู้ และเสริมสิ่งแวดล้อมให้กับผู้ศึกษา ทั้งสื่อมวลชน องค์กรภาครัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เช่น กกต. รัฐสภา กระทรวงมหาดไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งต้องมีกิจกรรมการออกไปสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนกับภาคส่วนต่างๆ ของสังคม ตั้งแต่สถาบันครอบครัว โรงเรียน และที่ทำงาน เป็นต้น ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในการเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวยังมีความรู้ไม่ครอบคลุมในอีกหลายมิติ อันเนื่องมาจากไม่มีโอกาสได้ศึกษาเป็นพื้นฐานเมื่อครั้งยังอยู่ศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาและครอบครัวเองไม่สามารถปลูกฝังได้อย่างครอบคลุมในทุกประเด็น ซึ่ง ฤกษ์ฤดา เทพยากุล (2554) ได้ศึกษาวิชาความเป็นพลเมือง (Citizenship education) และได้เสนอถึงองค์ความรู้พื้นฐานในการสร้างความเป็นพลเมือง วิชาความเป็นพลเมืองที่จัดให้เยาวชนเรียนในสถาบันการศึกษา ต้องประกอบด้วย พื้นฐานความรู้หลายอย่าง ได้แก่ ความรู้และความเข้าใจ ตัวอย่างหัวข้อที่ควรจัดให้เรียน เช่น กฎหมายและกฎหมายที่ควรรู้ในสังคม กระบวนการประชาธิปไตย การสื่อสารทางการเมือง สิทธิมนุษยชน พื้นฐานการเงินและเศรษฐกิจ การพัฒนาอย่างยั่งยืน โลกและชุมชนโลก แนวความคิดเรื่องความยุติธรรม ความเสมอภาค และอิสรภาพ ทักษะและทัศนคติ ตัวอย่างหัวข้อที่ควรจัดให้เรียน เช่น การคิดเชิงวิเคราะห์การแสดงออก ทางความคิด ฝึกฝนการมีส่วนร่วมในการอภิปราย การโต้วาที การเจรจาต่อรอง การจัดการความขัดแย้ง และการมีส่วนร่วมในชุมชนค่านิยมและการควบคุมทางสังคม ตัวอย่างหัวข้อที่ควรจัดให้เรียน เช่น ปลูกฝังความเคารพใน กระบวนการยุติธรรม เคารพในเสียงข้างมาก เรียนรู้ที่จะยื่นหยัด ในจุดยืน

ของตนเอง รวมทั้ง การทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมหรือผู้ที่มีความคิดเห็นตรงกันข้ามได้ ความเป็นพลเมืองในบุคคลหนึ่ง จะพัฒนาขึ้นเองไม่ได้หากไม่ได้รับการช่วยเหลือจาก สถาบันการศึกษาเยาวชนต้องเรียนรู้ความเป็นพลเมืองเพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่การเป็นพลเมืองใน สังคมที่หลากหลายและสลับซับซ้อนเช่นในปัจจุบัน จะเป็นรากฐานในการสร้างความเป็นพลเมือง ที่ตื่นตัวได้อย่างยั่งยืนทุกช่วงวัย

2) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัว ของประชาชนในพื้นที่ตั้งจังหวัดน่าน

จากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดพลเมือง วัฒนธรรมการเมือง ระบบ อุปถัมภ์ และแนวคิดความเป็นประชาธิปไตย สามารถจัดกลุ่มปัจจัยเชิงสาเหตุเพื่อพัฒนารูปแบบการ เสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตย ได้จำนวน 4 กลุ่มปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านการบริหารภาครัฐ (Public administration factor) ประกอบด้วย การเมือง/รัฐบาล 2) ปัจจัย ด้านระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตย (Democratic political systems factors) ประกอบด้วย เครือข่าย ชุมชน ผู้นำ การสนับสนุนจากท้องถิ่น และงบประมาณ 3) ปัจจัยด้านการถ่ายทอดทาง สังคมทางการเมือง (Political socialization) ประกอบด้วย สถานที่ทำงาน ครอบครัว โรงเรียน วัด และสถานปฏิบัติธรรม การสื่อสารและสารสนเทศ 4) ปัจจัยทางปัญญาและการรู้คิด (Cognitive factors) ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิด

ทั้งนี้ผลการศึกษาศึกษาองค์ประกอบของการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัว ของประชาชนในพื้นที่ตั้งจังหวัดน่านในภาพรวม พบว่า ประชาชนในพื้นที่ตั้งจังหวัดน่านที่ตอบ แบบสอบถามเห็นด้วยในระดับมาก (Mean = 3.87) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบที่มีความคิดเห็นสูงที่สุดเป็น 3 ลำดับแรกและเห็นด้วยในระดับมาก ได้แก่ ด้าน ครอบครัว (Mean = 4.01) รองลงมาคือ ด้านทัศนคติ (Mean = 3.97) และด้านโรงเรียน (Mean = 3.95) ตามลำดับ ภาพรวมค่าเฉลี่ยองค์ประกอบของการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวของ ประชาชนในพื้นที่ตั้งจังหวัดน่าน

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยการวิเคราะห์การวิเคราะห์องค์ประกอบการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวของประชาชนในพื้นที่ตั้งจังหวัดน่าน

องค์ประกอบของการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัว	Mean	SD
1. ด้านการสนับสนุนจากท้องถิ่น	3.86	.64
2. ด้านงบประมาณ	3.87	.62
3. ด้านผู้นำ	3.82	.59
4. ด้านครอบครัว	4.01	.53
5. ด้านชุมชน	3.83	.56
6. ด้านการเมือง/รัฐบาล	3.81	.55
7. ด้านสถานที่ทำงาน	3.84	.57
8. ด้านโรงเรียน	3.95	.50
9. ด้านวัดและสถานปฏิบัติธรรม	3.89	.56
10. ด้านการสื่อสารและสารสนเทศ	3.80	.60
11. ด้านเครือข่าย	3.81	.60
12. ด้านทัศนคติ	3.97	.52
13. ด้านองค์ความรู้ ความเข้าใจ	3.85	.57
รวม	3.87	.46

(การแปลผลค่าเฉลี่ย 1.00–1.80: ไม่เห็นด้วยมากที่สุด/ 1.81–2.60: ไม่เห็นด้วย/ 2.61–3.40: เห็นด้วยปานกลาง/ 3.41–4.20: เห็นด้วยมาก/ 4.21–5.00: เห็นด้วยมากที่สุด)

ในส่วนของการศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบของกระบวนการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในพื้นที่ตั้งจังหวัดน่าน ผู้วิจัยมีการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์จากการพิจารณาค่าความเหมาะสมของข้อมูล คือ ค่าสถิติของไคแควร์-ไมเยอร์-โอลคิน (KMO) และค่าสถิติของบาร์ทเลทท์ (bartlett's Test of Sphericity) ซึ่งพบว่า พบว่า ค่าสถิติของไคแควร์-ไมเยอร์-โอลคิน (KMO) มีค่าเท่ากับ .957 ซึ่งควรมีค่ามากกว่า .80 (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) แสดงว่าข้อมูลทั้งหมดและตัวแปรต่างๆ ที่ศึกษาครั้งนี้มีความสัมพันธ์กันดีมาก สามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้ และจากค่าสถิติของบาร์ทเลทท์ (bartlett's Test of Sphericity) พบว่า ค่าสถิติไค-สแควร์ ที่ใช้ในการทดสอบนัยสำคัญเท่ากับ 36940.688 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่า เมตริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่นำมาศึกษาครั้งนี้ มีความสัมพันธ์กัน ดังนั้น เมตริกซ์สหสัมพันธ์จึงเหมาะสมที่จะใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปได้ ในการวิเคราะห์

องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้กระบวนการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งโมเดลนี้ประกอบด้วย 13 องค์ประกอบ คือ 1) องค์ประกอบด้านการสนับสนุนจากท้องถิ่น มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 9 ตัว 2) องค์ประกอบด้านงบประมาณ มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 9 ตัว 3) องค์ประกอบด้านผู้นำ มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 7 ตัว 4) องค์ประกอบด้านครอบครัว มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 15 ตัว 5) องค์ประกอบด้านชุมชน มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 11 ตัว 6) องค์ประกอบด้านการเมือง/รัฐบาล มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 8 ตัว 7) องค์ประกอบด้านสถานที่ทำงาน มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 10 ตัว 8) องค์ประกอบด้านโรงเรียน มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 10 ตัว 9) องค์ประกอบด้านวัดและสถานปฏิบัติธรรม มีตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 7 ตัว 10) องค์ประกอบด้านการสื่อสารและสารสนเทศ มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 9 ตัว 11) องค์ประกอบด้านเครือข่าย มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 12 ตัว 12) องค์ประกอบด้านทัศนคติ มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 11 ตัว และ 13) องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 8 ตัว

ตารางที่ 4 ค่าดัชนีทดสอบโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดลตัวบ่งชี้เสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในพื้นที่ตั้งจังหวัดน่าน

ดัชนีบ่งชี้ความเหมาะสมพอดี	ค่าดัชนี	เกณฑ์	ผลบ่งชี้
1. ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square)	14502.49	*	*
2. ค่าองศาอิสระ	7776		
3. ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีเชิงเปรียบเทียบ (CFI)	0.983	CFI > 0.95	เหมาะสมดี
4. ดัชนี Non-Normed Fit Index (NNFI)	0.982	NNFI > 0.95	เหมาะสมดี
5. ดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนเฉลี่ย (RMSEA)	0.0454	RMSEA < 0.05	เหมาะสมดี
90% ของช่วงความเชื่อมั่นของ RMSEA (0.0443 ; 0.0466)			
6. ดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษในรูปคะแนนมาตรฐาน (SRMR)	0.0465	SRMR < 0.08	เหมาะสมดี

* ในการประมาณค่าพารามิเตอร์เนื่องจากข้อมูลไม่เป็น multivariate normality ดังนั้น สถิติไค-สแควร์จึงไม่สามารถใช้ในการตรวจสอบโมเดลได้ และสถิติไค-สแควร์ ไวต่อกลุ่มตัวอย่าง ถ้ากลุ่ม

ตัวอย่างมีขนาดใหญ่ หรือมีจำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่าจำนวนมาก ค่าสถิติไค-สแควร์ จะมีค่าสูง ถ้ากลุ่มตัวอย่างมีขนาดเล็ก อำนาจในการทดสอบของค่าสถิติไค-สแควร์ จะต่ำ

จากตารางที่ 4 การพิจารณาและเลือกใช้ดัชนีบ่งชี้ความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สำหรับวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลตัวบ่งชี้กระบวนการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง ที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากโมเดลมีจำนวนพารามิเตอร์ที่ถูกนำมาประมาณค่ามาก ถึงจำนวน 379 พารามิเตอร์ เห็นได้จากค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 14502.49 ค่า $p < .01$ การพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนจากค่าไค-สแควร์ แสดงถึงโมเดลและข้อมูลเชิงประจักษ์ยังไม่มีความสอดคล้องกลมกลืนเนื่องจากค่าไค-สแควร์ เป็นดัชนีวัดความกลมกลืนที่คำนวณจากผลคูณขององศาอิสระกับค่าของฟังก์ชันความกลมกลืนและขึ้นอยู่กับขนาดกลุ่มตัวอย่าง (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ดังนั้นจึงพิจารณาได้จากค่าอื่นๆ ร่วมด้วย ผู้วิจัยจึงเลือกดัชนีดังต่อไปนี้ RMSEA SRMR CFI และ NNFI ตามคำแนะนำของ Hooper, Coughlan, and Mullen (2008) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพบว่าโมเดลตัวบ่งชี้กระบวนการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตารางที่ 5 ผลการตรวจสอบความตรงของ โมเดลตัวบ่งชี้กระบวนการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่
ต้นตัวตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในพื้นที่ตั้งจังหวัดน่าน

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก องค์ประกอบ B	น้ำหนัก องค์ประกอบ (SE)	t	น้ำหนัก องค์ประกอบ B	R ²	สปส. คะแนน องค์ประกอบ
1. การสนับสนุน จากท้องถิ่น	q_DLA1	1.00			.65	.42	.04
	q_DLA2	.99	-.06	16.89	.69	.47	.06
	q_DLA3	.99	-.08	11.91	.66	.44	.07
	q_DLA4	.89	-.08	11.76	.65	.43	.08
	q_DLA5	.96	-.08	12.13	.68	.46	.08
	q_DLA6	.88	-.08	11.23	.62	.38	.06
	q_DLA7	1.03	-.09	12.13	.68	.46	.07
	q_DLA8	.99	-.08	11.79	.66	.43	.07
	q_DLA9	1.18	-.09	12.72	.72	.52	.08
2. ด้าน งบประมาณ	q_money1	1.00			.67	.44	.08
	q_money2	1.06	-.08	12.71	.70	.50	.08
	q_money3	1.00	-.09	11.47	.63	.39	.05
	q_money4	1.12	-.08	13.39	.75	.56	.11
	q_money5	1.31	-.10	13.35	.74	.55	.09
	q_money6	1.23	-.10	12.86	.71	.51	.08
	q_money7	1.04	-.09	11.95	.66	.43	.07
3. ด้านผู้นำ	leader1	1.00			.61	.38	.04
	leader2	1.11	-.10	11.46	.66	.43	.04
	leader3	1.11	-.10	11.48	.66	.43	.04
	leader4	1.21	-.10	12.05	.70	.49	.05
	leader5	1.31	-.11	12.55	.74	.55	.06
	leader6	1.22	-.10	11.89	.69	.47	.04
	leader7	1.09	-.10	11.23	.64	.41	.04
	leader8	1.22	-.10	12.11	.70	.50	.05

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก องค์ประกอบ B	น้ำหนัก องค์ประกอบ (SE)	t	น้ำหนัก องค์ประกอบ B	R ²	สปส. คะแนน องค์ประกอบ
	leader9	1.23	-.11	11.51	.66	.43	.03
	leader10	1.25	-.11	11.57	.66	.44	.03
	leader11	1.17	-.10	12.01	.70	.48	.05
	leader12	1.17	-.10	12.30	.72	.52	.06
	leader13	1.20	-.10	12.27	.72	.51	.05
	leader14	1.14	-.10	11.99	.70	.48	.04
	leader15	1.22	-.10	12.06	.70	.49	.04
4. ด้านครอบครัว	family1	1.00			.73	.53	.10
	family2	.98	-.07	14.51	.73	.53	.10
	family3	.97	-.07	13.41	.67	.45	.07
	family4	.85	-.07	12.30	.62	.38	.06
	family5	.92	-.07	13.10	.66	.43	.07
	family6	.92	-.07	12.73	.64	.41	.07
	family7	1.02	-.08	13.56	.68	.46	.07
	family8	.91	-.07	12.91	.65	.42	.07
	family9	.95	-.07	13.12	.66	.43	.07
	family10	.88	-.07	12.16	.61	.37	.06
5. ด้านชุมชน	q_cmnt1	1.00			.67	.45	.05
	q_cmnt2	1.09	-.08	13.03	.70	.48	.06
	q_cmnt3	1.03	-.08	12.85	.69	.47	.06
	q_cmnt4	1.13	-.08	13.64	.73	.54	.07
	q_cmnt5	1.11	-.09	13.10	.70	.49	.06
	q_cmnt6	1.02	-.08	12.57	.67	.45	.05
	q_cmnt7	1.04	-.08	13.10	.70	.49	.06
	q_cmnt8	1.31	-.09	14.23	.77	.59	.07
	q_cmnt9	.91	-.08	11.81	.62	.39	.04
	q_cmnt10	.86	-.07	11.89	.63	.40	.04

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก องค์ประกอบ B	น้ำหนัก องค์ประกอบ (SE)	t	น้ำหนัก องค์ประกอบ B	R ²	สปส. คะแนน องค์ประกอบ
	q_cmnt11	.95	-.08	12.00	.64	.40	.05
6. ด้านการเมือง/ รัฐบาล	q_poli1	1.00			.54	.29	.03
	q_poli2	.92	-.08	11.54	.51	.26	.02
	q_poli3	1.21	-.12	10.01	.66	.44	.07
	q_poli4	1.28	-.12	10.39	.71	.50	.08
	q_poli5	1.12	-.11	9.92	.65	.43	.07
	q_poli6	1.29	-.13	10.24	.69	.48	.07
	q_poli7	1.05	-.11	9.40	.60	.36	.06
	q_poli8	1.27	-.12	10.28	.69	.48	.08
7. ด้านสถานที่ ทำงาน	q_work1	1.00			.66	.43	.06
	q_work2	1.00	-.08	12.22	.67	.45	.06
	q_work3	1.04	-.08	12.35	.68	.46	.06
	q_work4	1.08	-.09	12.49	.69	.47	.05
	q_work5	1.26	-.10	13.07	.72	.52	.05
	q_work6	1.09	-.09	12.35	.68	.46	.05
	q_work7	1.10	-.08	13.29	.74	.55	.07
	q_work8	1.15	-.09	13.31	.74	.55	.08
	q_work9	1.00	-.09	11.76	.64	.41	.05
	q_work10	.99	-.08	12.01	.66	.43	.06
8. ด้านโรงเรียน	q_sch1	1.00			.56	.32	.05
	q_sch2	.99	-.10	9.53	.59	.35	.06
	q_sch3	1.03	-.11	9.46	.58	.34	.05
	q_sch4	1.09	-.11	9.87	.62	.38	.06
	q_sch5	1.16	-.12	9.94	.63	.39	.06
	q_sch6	1.30	-.12	10.57	.69	.47	.07
	q_sch7	1.36	-.13	10.66	.70	.49	.08
	q_sch8	1.22	-.12	10.48	.68	.46	.08

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก องค์ประกอบ B	น้ำหนัก องค์ประกอบ (SE)	t	น้ำหนัก องค์ประกอบ B	R ²	สปส. คะแนน องค์ประกอบ
	q_sch9	1.13	-.11	9.96	.63	.40	.06
	q_sch10	1.18	-.12	10.09	.64	.41	.06
9. ด้านวัดและ สถานปฏิบัติ ธรรม	q_temple1	1.00			.67	.44	.06
	q_tem2	1.00	-.07	15.04	.69	.48	.07
	q_tem3	.90	-.08	11.41	.62	.39	.07
	q_tem4	1.04	-.09	11.82	.65	.42	.07
	q_tem5	1.16	-.09	12.87	.72	.51	.09
	q_tem6	1.19	-.09	12.90	.72	.52	.08
	q_tem7	1.04	-.09	11.71	.65	.42	.05
10. ด้านการ สื่อสารและ สารสนเทศ	q_cmnc1	1.00			.75	.56	.09
	q_cmnc2	.97	-.07	14.38	.70	.49	.07
	q_cmnc3	.96	-.07	14.35	.70	.48	.07
	q_cmnc4	.84	-.06	13.89	.68	.46	.07
	q_cmnc5	.90	-.07	13.87	.68	.46	.07
	q_cmnc6	.89	-.06	13.82	.67	.45	.07
	q_cmnc7	.85	-.06	13.42	.66	.43	.06
	q_cmnc8	.76	-.06	12.48	.61	.38	.04
	q_cmnc9	.73	-.06	11.93	.59	.34	.04
11. ด้านเครือข่าย	q_cnnt1	1.00			.71	.50	.04
	q_cnnt2	1.00	-.06	17.26	.71	.50	.04
	q_cnnt3	1.06	-.07	14.24	.72	.52	.06
	q_cnnt4	1.03	-.07	13.88	.70	.49	.05
	q_cnnt5	1.00	-.08	13.28	.67	.45	.05
	q_cnnt6	1.12	-.08	13.85	.70	.49	.05
	q_cnnt7	1.11	-.08	13.96	.71	.50	.05
	q_cnnt8	1.05	-.08	13.99	.71	.50	.06
	q_cnnt9	1.24	-.08	14.96	.76	.57	.06

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	น้ำหนัก องค์ประกอบ B	น้ำหนัก องค์ประกอบ (SE)	t	น้ำหนัก องค์ประกอบ B	R ²	สปส. คะแนน องค์ประกอบ
	q_cnnt10	1.10	-.08	14.22	.72	.52	.06
	q_cnnt11	1.01	-.07	14.21	.72	.52	.06
	q_cnnt12	1.07	-.08	14.08	.71	.51	.06
12. ด้านทัศนคติ	q_att1	1.00			.57	.33	.02
	q_att2	1.05	-.08	12.73	.60	.35	.03
	q_att3	1.30	-.10	13.18	.68	.46	.05
	q_att4	1.19	-.11	10.58	.67	.45	.05
	q_att5	.99	-.10	9.99	.61	.38	.04
	q_att6	1.16	-.11	10.20	.63	.40	.06
	q_att7	1.04	-.11	9.65	.58	.34	.05
	q_att8	1.27	-.12	10.84	.69	.48	.07
	q_att9	1.32	-.12	10.84	.69	.48	.07
	q_att10	1.28	-.12	10.71	.68	.46	.06
	q_att11	1.26	-.12	10.55	.67	.44	.05
13. ด้านความรู้ ความเข้าใจ	q_knw1	1.00			.71	.51	.07
	q_knw2	.88	-.06	15.52	.66	.43	.05
	q_knw3	.97	-.07	13.18	.68	.46	.07
	q_knw4	.94	-.07	12.95	.66	.44	.07
	q_knw5	.96	-.07	13.08	.67	.45	.07
	q_knw6	.94	-.07	13.38	.69	.47	.08
	q_knw7	1.07	-.07	14.50	.75	.56	.10
	q_knw8	1.10	-.08	14.55	.75	.56	.10

เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้แฝง

ตัวบ่งชี้													
แฝง	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
DLA	1.00												
Money	.82	1.00											
Lead	.81	.79	1.00										
Fam	.70	.70	.68	1.00									
Cmnt	.77	.75	.85	.76	1.00								
Poli	.76	.69	.75	.74	.78	1.00							
Work	.75	.71	.70	.77	.80	.84	1.00						
Sch	.58	.58	.60	.72	.68	.64	.70	1.00					
Tem	.73	.69	.71	.78	.84	.76	.78	.74	1.00				
Cmnc	.79	.68	.76	.71	.83	.79	.78	.66	.81	1.00			
Cmnt	.77	.75	.72	.73	.78	.77	.80	.64	.81	.90	1.00		
Att	.61	.46	.51	.70	.65	.66	.74	.69	.73	.70	.71	1.00	
Knw	.73	.59	.63	.71	.75	.72	.78	.70	.81	.82	.80	.81	1.00

ภาพประกอบที่ 1 และตารางที่ 5 เมื่อโมเดลตัวบ่งชี้กระบวนการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงทำการตรวจสอบความตรงของโมเดลตัวบ่งชี้กระบวนการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดน่าน ประกอบด้วย 2 ส่วน หลักๆ คือ

1. คุณสมบัตินของข้อคำถามแต่ละข้อภายในองค์ประกอบ

1.1 องค์ประกอบด้านการสนับสนุนจากท้องถิ่น (DLA) ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ภายในองค์ประกอบนี้ทั้งหมด 9 ตัว พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวในรูปคะแนนดิบมีค่าเป็นบวกและมากกว่า 0.5 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแปลงค่าน้ำหนักองค์ประกอบให้อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐานมีขนาดตั้งแต่ 0.62 ถึง 0.72 ตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีความแปรปรวนร่วมกับตัวแปรแฝง อยู่ในช่วง ร้อยละ 38 ถึง ร้อยละ 52 มีค่า average variance extracted: AVE เท่ากับ 0.447 ซึ่งมากกว่า 0.4 และมีค่า Construct reliability เท่ากับ 0.879 ซึ่งมากกว่า 0.6 นั้นแสดงให้เห็นว่าข้อคำถามบางข้อเป็นตัวบ่งชี้ที่ดีของตัวแปรแฝง จึงสรุปได้ว่ามีความตรงเชิงลู่เข้า (convergent validity) เพียงพอสามารถยอมรับได้

1.2 องค์ประกอบด้านงบประมาณ (Money) ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ภายในองค์ประกอบนี้ทั้งหมด 7 ตัว พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวในรูปคะแนนดิบมีค่าเป็นบวกและมากกว่า 0.5 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแปลงค่าน้ำหนักองค์ประกอบให้อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน มีขนาดตั้งแต่ 0.63 ถึง 0.75 ตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีความแปรปรวนร่วมกับตัวแปรแฝง อยู่ในช่วงร้อยละ 39 ถึง ร้อยละ 56 มีค่า average variance extracted: AVE เท่ากับ 0.484 ซึ่งมากกว่า 0.4 และมีค่า Construct reliability เท่ากับ 0.867 ซึ่งมากกว่า 0.6 นั้นแสดงให้เห็นว่าข้อคำถามบางข้อเป็นตัวบ่งชี้ที่ดีของตัวแปรแฝง จึงสรุปได้ว่ามีความตรงเชิงลู่เข้า (convergent validity) เพียงพอสามารถยอมรับได้

1.3 องค์ประกอบด้านผู้นำ (Leader) ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ภายในองค์ประกอบนี้ทั้งหมด 15 ตัว พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวในรูปคะแนนดิบมีค่าเป็นบวกและมากกว่า 0.5 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแปลงค่าน้ำหนักองค์ประกอบให้อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน มีขนาดตั้งแต่ 0.61 ถึง 0.74 ตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีความแปรปรวนร่วมกับตัวแปรแฝง อยู่ในช่วงร้อยละ 38 ถึง ร้อยละ 55 มีค่า average variance extracted: AVE เท่ากับ 0.453 ซึ่งมากกว่า 0.4 และมีค่า Construct reliability เท่ากับ 0.892 ซึ่งมากกว่า 0.6 นั้นแสดงให้เห็นว่าข้อคำถามบางข้อเป็นตัวบ่งชี้ที่ดีของตัวแปรแฝง จึงสรุปได้ว่ามีความตรงเชิงลู่เข้า (convergent validity) เพียงพอสามารถยอมรับได้

1.4 องค์ประกอบด้านครอบครัว (Family) ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ภายในองค์ประกอบนี้ทั้งหมด 10 ตัว พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวในรูปคะแนนดิบมีค่าเป็นบวกและมากกว่า 0.5 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแปลงค่าน้ำหนักองค์ประกอบให้อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน มีขนาดตั้งแต่ 0.61 ถึง 0.73 ตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีความแปรปรวนร่วมกับตัวแปรแฝง อยู่ในช่วง ร้อยละ 37 ถึง ร้อยละ 53 มีค่า average variance extracted: AVE เท่ากับ 0.444 ซึ่งมากกว่า 0.4 และมีค่า Construct reliability เท่ากับ 0.888 ซึ่งมากกว่า 0.6 นั้นแสดงให้เห็นว่าข้อคำถามบางข้อเป็นตัวบ่งชี้ที่ดีของตัวแปรแฝง จึงสรุปได้ว่ามีความตรงเชิงลู่เข้า (convergent validity) เพียงพอสามารถยอมรับได้

1.5 องค์ประกอบด้านชุมชน (Cmmt) ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ภายในองค์ประกอบนี้ทั้งหมด 11 ตัว พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวในรูปคะแนนดิบมีค่าเป็นบวกและมากกว่า 0.5 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแปลงค่าน้ำหนักองค์ประกอบให้อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน มีขนาดตั้งแต่ 0.51 ถึง 0.71 ตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีความแปรปรวนร่วมกับตัวแปรแฝง อยู่ในช่วงร้อยละ 39 ถึง ร้อยละ 54 มีค่า average variance extracted: AVE เท่ากับ 0.475 ซึ่งมากกว่า 0.4 และมีค่า Construct reliability เท่ากับ 0.900 ซึ่งมากกว่า 0.6 นั้นแสดงให้เห็นว่าข้อคำถามบางข้อเป็นตัว

บ่งชี้ที่ดีของตัวแปรแฝง จึงสรุปได้ว่ามีความตรงเชิงลู่เข้า (convergent validity) เพียงพอสามารถยอมรับได้

1.6 องค์ประกอบด้านการเมือง/รัฐบาล (Policy) ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ภายในองค์ประกอบนี้ทั้งหมด 8 ตัว พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวในรูปคะแนนดิบมีค่าเป็นบวกและมากกว่า 0.5 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแปลงค่าน้ำหนักองค์ประกอบให้อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐานมีขนาดตั้งแต่ 0.51 ถึง 0.71 ตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีความแปรปรวนร่วมกับตัวแปรแฝง อยู่ในช่วง ร้อยละ 26 ถึงร้อยละ 50 มีค่า average variance extracted: AVE เท่ากับ 0.403 ซึ่งมากกว่า 0.4 และมีค่า Construct reliability เท่ากับ 0.842 ซึ่งมากกว่า 0.6 นั้นแสดงให้เห็นว่าข้อคำถามบางข้อเป็นตัวบ่งชี้ที่ดีของตัวแปรแฝง จึงสรุปได้ว่ามีความตรงเชิงลู่เข้า (convergent validity) เพียงพอสามารถยอมรับได้

1.7 องค์ประกอบสถานที่ทำงาน (Work) ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ภายในองค์ประกอบนี้ทั้งหมด 10 ตัว พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวในรูปคะแนนดิบมีค่าเป็นบวกและมากกว่า 0.5 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแปลงค่าน้ำหนักองค์ประกอบให้อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐานมีขนาดตั้งแต่ 0.66 ถึง 0.74 ตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีความแปรปรวนร่วมกับตัวแปรแฝง อยู่ในช่วง ร้อยละ 41 ถึง ร้อยละ 55 มีค่า average variance extracted: AVE เท่ากับ 0.474 ซึ่งมากกว่า 0.4 และมีค่า Construct reliability เท่ากับ 0.900 ซึ่งมากกว่า 0.6 นั้นแสดงให้เห็นว่าข้อคำถามบางข้อเป็นตัวบ่งชี้ที่ดีของตัวแปรแฝง จึงสรุปได้ว่ามีความตรงเชิงลู่เข้า (convergent validity) เพียงพอสามารถยอมรับได้

1.8 องค์ประกอบโรงเรียน (School) ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ภายในองค์ประกอบนี้ทั้งหมด 10 ตัว พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวในรูปคะแนนดิบมีค่าเป็นบวกและมากกว่า 0.5 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแปลงค่าน้ำหนักองค์ประกอบให้อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐานมีขนาดตั้งแต่ 0.56 ถึง 0.70 ตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีความแปรปรวนร่วมกับตัวแปรแฝง อยู่ในช่วง ร้อยละ 32 ถึง ร้อยละ 49 มีค่า average variance extracted: AVE เท่ากับ 0.401 ซึ่งมากกว่า 0.4 และมีค่า Construct reliability เท่ากับ 0.870 ซึ่งมากกว่า 0.6 นั้นแสดงให้เห็นว่าข้อคำถามบางข้อเป็นตัวบ่งชี้ที่ดีของตัวแปรแฝง จึงสรุปได้ว่ามีความตรงเชิงลู่เข้า (convergent validity) เพียงพอสามารถยอมรับได้

1.9 องค์ประกอบวัดและสถานปฏิบัติธรรม (Temple) ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ภายในองค์ประกอบนี้ทั้งหมด 7 ตัว พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวในรูปคะแนนดิบมีค่าเป็นบวกและมากกว่า 0.5 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแปลงค่าน้ำหนักองค์ประกอบให้อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐานมีขนาดตั้งแต่ 0.62 ถึง 0.72 ตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีความแปรปรวนร่วมกับตัว

แปรแฝง อยู่ในช่วง ร้อยละ 39 ถึง ร้อยละ 52 มีค่า average variance extracted: AVE เท่ากับ 0.456 ซึ่งมากกว่า 0.4 และมีค่า Construct reliability เท่ากับ 0.854 ซึ่งมากกว่า 0.6 นั้นแสดงให้เห็นว่าข้อคำถามบางข้อเป็นตัวบ่งชี้ที่ดีของตัวแปรแฝง จึงสรุปได้ว่ามีความตรงเชิงคู่เข้า (Convergent validity) เพียงพอสามารถยอมรับได้

1.10 องค์ประกอบการสื่อสารและสารสนเทศ (Cmnc) ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ภายในองค์ประกอบนี้ทั้งหมด 9 ตัว พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวในรูปคะแนนดิบมีค่าเป็นบวกและมากกว่า 0.5 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแปลงค่าน้ำหนักองค์ประกอบให้อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐานมีขนาดตั้งแต่ 0.59 ถึง 0.75 ตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีความแปรปรวนร่วมกับตัวแปรแฝง อยู่ในช่วง ร้อยละ 34 ถึง ร้อยละ 56 มีค่า average variance extracted: AVE เท่ากับ 0.452 ซึ่งมากกว่า 0.4 และมีค่า Construct reliability เท่ากับ 0.881 ซึ่งมากกว่า 0.6 นั้นแสดงให้เห็นว่าข้อคำถามบางข้อเป็นตัวบ่งชี้ที่ดีของตัวแปรแฝง จึงสรุปได้ว่ามีความตรงเชิงคู่เข้า (convergent validity) เพียงพอสามารถยอมรับได้

1.11 องค์ประกอบด้านเครือข่าย (Cmnt) ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ภายในองค์ประกอบนี้ทั้งหมด 12 ตัว พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวในรูปคะแนนดิบมีค่าเป็นบวกและมากกว่า 0.5 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแปลงค่าน้ำหนักองค์ประกอบให้อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐานมีขนาดตั้งแต่ 0.67 ถึง 0.76 ตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีความแปรปรวนร่วมกับตัวแปรแฝง อยู่ในช่วง ร้อยละ 45 ถึง ร้อยละ 57 มีค่า average variance extracted: AVE เท่ากับ 0.506 ซึ่งมากกว่า 0.4 และมีค่า Construct reliability เท่ากับ 0.911 ซึ่งมากกว่า 0.6 นั้นแสดงให้เห็นว่าข้อคำถามบางข้อเป็นตัวบ่งชี้ที่ดีของตัวแปรแฝง จึงสรุปได้ว่ามีความตรงเชิงคู่เข้า (Convergent validity)

1.12 องค์ประกอบด้านทัศนคติ (Att) ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ภายในองค์ประกอบนี้ทั้งหมด 11 ตัว พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวในรูปคะแนนดิบมีค่าเป็นบวกและมากกว่า 0.5 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแปลงค่าน้ำหนักองค์ประกอบให้อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐานมีขนาดตั้งแต่ 0.57 ถึง 0.69 ตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีความแปรปรวนร่วมกับตัวแปรแฝง อยู่ในช่วง ร้อยละ 33 ถึง ร้อยละ 48 มีค่า average variance extracted: AVE เท่ากับ 0.412 ซึ่งมากกว่า 0.4 และมีค่า Construct reliability เท่ากับ 0.874 ซึ่งมากกว่า 0.6 นั้นแสดงให้เห็นว่าข้อคำถามบางข้อเป็นตัวบ่งชี้ที่ดีของตัวแปรแฝง จึงสรุปได้ว่ามีความตรงเชิงคู่เข้า (Convergent validity) เพียงพอสามารถยอมรับได้

1.13 เมื่อพิจารณาองค์ประกอบด้านความรู้ (Knw) ซึ่งมีตัวแปรสังเกตได้ภายในองค์ประกอบนี้ทั้งหมด 8 ตัว พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวในรูปคะแนนดิบมีค่าเป็นบวกและมากกว่า 0.5 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแปลงค่าน้ำหนักองค์ประกอบให้อยู่ในรูป

คะแนนมาตรฐานมีขนาดตั้งแต่ 0.66 ถึง 0.75 ตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีความแปรปรวนร่วมกับตัวแปรแฝง อยู่ในช่วง ร้อยละ 43 ถึง ร้อยละ 56 มีค่า average variance extracted: AVE เท่ากับ 0.486 ซึ่งมากกว่า 0.4 และมีค่า Construct reliability เท่ากับ 0.883 ซึ่งมากกว่า 0.6 นั้นแสดงให้เห็นว่าข้อคำถามบางข้อเป็นตัวบ่งชี้ที่ดีของตัวแปรแฝง จึงสรุปได้ว่ามีความตรงเชิงลู่เข้า (Convergent validity) เพียงพอสามารถยอมรับได้

กล่าวโดยสรุปเมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1 ของทั้ง 13 องค์ประกอบ พบว่า ข้อคำถามแต่ละข้อภายในแต่ละองค์ประกอบเป็นข้อคำถามที่ดี มี Construct reliability สูงกว่า 0.8 และมี average variance extracted: AVE ตั้งแต่ 0.401 ถึง 0.506 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้แสดงว่า ทุกองค์ประกอบมีความตรงเชิงลู่เข้า (Convergent validity)

2. เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทั้ง 13 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการสนับสนุนจากท้องถิ่น 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านผู้นำ 4) ด้านครอบครัว 5) ด้านชุมชน 6) ด้านการเมือง/รัฐบาล 7) ด้านสถานที่ทำงาน 8) องค์ประกอบด้านโรงเรียน 9) ด้านวัดและสถานปฏิบัติธรรม 10) ด้านการสื่อสารและสารสนเทศ 11) องค์ประกอบด้านเครือข่าย 12) ด้านทัศนคติ และ 13) ด้านความรู้ความเข้าใจ พบว่า มีค่าเป็นบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าตั้งแต่ .51 ถึง .85

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาความรู้ ความเข้าใจของคนในแต่ละช่วงวัย (Generation) ต่อความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตยในพื้นที่จังหวัดน่านพบว่า ประชาชนในจังหวัดน่านยังมีความรู้ ความเข้าใจต่อความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตยโดยรวมในระดับต่ำ (Mean = 12.00) และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นที่ประชาชนในจังหวัดน่านมีประเด็นความรู้ ความเข้าใจต่อความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตยเป็นจำนวนมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ สิ่งที่พลเมืองไม่พึงกระทำ เช่น การบิบบัตรรถไต่กลุ่มผู้ชุมนุมที่ชุมนุมอยู่ในท้องสนามหลวง การสูบบุหรี่ในสวนสาธารณะ เมื่อมองแล้วว่าไม่มีผู้ใดอยู่ใกล้ และการเรียกรถแท็กซี่ในที่ห้ามจอด เป็นต้น รองลงมา คือ การดำเนินนโยบายของรัฐบาลชุดต่างๆ ใช้เงินจากภาษีอากรและรายได้อื่นๆ ที่จัดเก็บจากประชาชน และการกระทำที่ถูกต้องตามหลักการประชาธิปไตย เช่น การให้บริการลูกค้าทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน การลงชื่อเข้าร่วมถอดถอน ส.ส. ที่ทำการทุจริต การยอมรับการปกครองภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ เป็นต้น ตามลำดับ

ทั้งนี้การวิจัยครั้งนี้ยังมุ่งที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวของประชาชนในพื้นที่จังหวัดน่าน พบว่า โมเดล

องค์ประกอบความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวในระบบประชาธิปไตยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีดัชนีบ่งชี้ความเหมาะสมพอดีเป็นไปตามเกณฑ์ทุกค่า และจากการวิเคราะห์พบว่ามีองค์ประกอบจำนวน 13 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการสนับสนุนจากท้องถิ่น 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านผู้นำ 4) ด้านครอบครัว 5) ด้านชุมชน 6) ด้านการเมือง/รัฐบาล 7) ด้านสถานที่ทำงาน 8) ด้านโรงเรียน 9) ด้านวัดและสถานปฏิบัติธรรม 10) การสื่อสารและสารสนเทศ 11) ด้านเครือข่าย 12) ด้านทัศนคติ และ 13) ด้านความรู้ และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทั้ง 13 องค์ประกอบ พบว่า มีค่าเป็นบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

1) จากผลการวิจัยด้านของความรู้ ความเข้าใจ ของประชาชนในพื้นที่ตั้งจังหวัดน่าน ต่อความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวตามระบอบประชาธิปไตย หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องต้องใส่ใจพัฒนา มีการจัดการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในประเด็นเกี่ยวกับ การยอมรับความแตกต่างและคำนึงถึงความเสมอภาคในสังคม การมีอิสระและพึ่งตนเองได้ ในฐานะที่เป็นพลเมืองที่ตื่นตัวในระดับปัจเจกบุคคล รวมทั้งการช่วยพัฒนาการเมืองเวทีโลกได้ และการมีอิสระและพึ่งตนเองได้ ในฐานะที่เป็นพลเมืองที่อาศัยอยู่ในชุมชน เพราะทำให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความตื่นตัวเพิ่มมากขึ้นซึ่งจะก่อให้เกิดต่อสังคมไทยเป็นอย่างดี

2) จากผลการวิจัยทำให้ได้แบบวัดการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวของพื้นที่จังหวัดน่าน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ที่รับผิดชอบ สามารถนำแบบวัดนี้ไปใช้กับพื้นที่อื่นๆในพื้นที่เขตภาคเหนือหรือที่มีบริบทใกล้เคียงกับพื้นที่ตั้งจังหวัดน่านเพื่อวัดระดับองค์ประกอบ การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวและจะได้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการที่จะส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวทุกระดับได้

บรรณานุกรม

ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. (2555). *ความเป็นพลเมืองในประเทศไทย*. เอกสารเผยแพร่ในการประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 13.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *การวิเคราะห์ห่อภิมาณ*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฤาษุตา เทพยากุล. (2554). *การศึกษาวิชาความเป็นพลเมือง (Citizenship Education)*. วารสารเรียนรู้ประชาธิปไตย. 3(9), มกราคม – มีนาคม.

วลัยพร รัตนเศรษฐ. (2557). *รัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

สมพร ไร่บางยาง. (2546, 13 กุมภาพันธ์). *บทความพิเศษ พลังพลเมืองร่วมสร้างประเทศไทยให้น่าอยู่. ไทยโพสต์.*

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ*. กรุงเทพฯ.

เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2543). *การเมืองของพลเมืองผู้สหัสวรรษใหม่*. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

Nosko, A. & Széger, K. (2013). **Active Citizenship Can Change Your Country For the**

Better. [Online] Assess At <https://www.opensocietyfoundations.org/voices/active-citizenship-can-change-your-country-better>

PWC. (2013). **PwC's NextGen: A global generational study**. [Online] Assess At

http://www.pwc.com/en_GX/gx/hr-management-services/pdf/pwc-nextgen-study-2013.pdf.

Yamane, T. (1973). **Statistic: An Introductory Analysis**. (3rd.ed). NY: Harper and Row Publication.